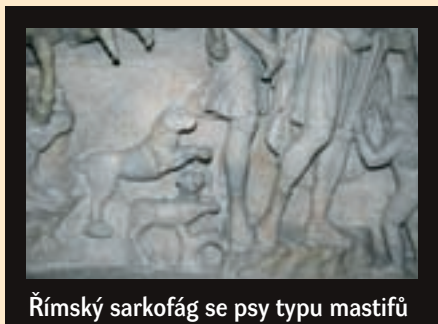

PAMÁTNÍKY PSÍ HISTORIE

M. Císařovský nejdůležitější okamžiky psí historie

➤ **523** – v římském Koloseu se konají poslední „lovy“ a zápasy zvířat, venationes, jichž se v minulosti kromě šelem, slonů či velbloudů, jelenů a divokých koz účastnili i psi, velcí molossové typu současného neapolského mastina; dopolední „lovy“ zvířat předcházely odpoledním gladiátorským zápasům. Ovidus v díle Proměny (*Metamorphoses*) hovoří o psech, „prohánějících“ jeleny v aréně při časném ranní zábavě

Římský sarkofág se psy typu mastifů

➤ **5. – 6. stol. (?)** – staří Slované kojí štěňata: „Věřte mi, za oním táborem leží

vaše spása a sláva. Ale i kdybyste chtěli nepříteli ukázat záda, smrti přeci nemůžete ujíti. A kdyby to byla jen smrt! Půjde o horší věci nežli smrt: oni znásilní vaše manželky před vašimi očima, v klínech jim nemluvíta mečem pobijí a ke kojení jim dají štěňata, poněvadž pro přemožené jest jedinou ctností nic neodpíratí vítězům.“ Český bojovník Tyr, muž vynikající sličným tělem, druhý mocí po knížeti Neklanovi, legendárním bázlivci, před bitvou kmene Čechů s Lučany

Kosmova kronika česká

Fragment újjevu lovecké scény z 5. – 6. stol. př. n. l. objevený v Kartágu; námět lovu na kance je na sever Afriky přenesen z protilehlého břehu Středoziemního moře. Dynamika újjevu i typ psa až fascinujícím způsobem upomíná na obdobné lovecké újjevy z Evropy 16. století

➤ **560** – sv. Antonín Veliký (251 - 356) z křesťanského kláštera v Egyptě je uznán za patrona psů, koček a dalších domácích zvířat

➤ **600** – obyvatelé peruánské náhorní plošiny v Andách vyrábějí už čtyři století nádoby na nápoje ve tvaru zvířat. I když nám dnes tato nádobka více připomíná kočku, jde o malého domácího psa; pohár z pálené hlíny je kolorován černou, hnědou a bílou barvou

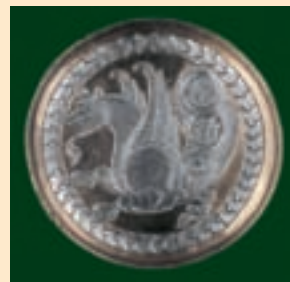

➤ **6. stol.** – na jihu japonského

ostrova Honšú jsou v dnešním Sakaikamitakeshi, Isesaki uloženy do hrobů spolu s množstvím dalších artefaktů z pálené hlíny souhrnně zvaných haniwa, dokumentujících styl období Kofun (3. až 6. stol.), i figurky psů; jsou spojovány s původem plemenem **shiba**

➤ Stříbrný talíř z Íránu; předislámské, arabsko-sasánovské období, je zdoben typickým symbolem sasánovské kultury: mýtickým zvířetem se psí hlavou a hrudí, ale s křídly ptáka. Křídla jsou vztažena kupředu přes ramena, jakoby k ochraně, stejně jako křídla na korunách sasánovských králů

➤ **632** – Mohammed odlétá na Aboraku, bílém okřídleném koni s ženskou tváří a pavím ocasem na noční výlet do ráje spolu se svým psem Katmirem a kočkou Meuzzou

„Jméno psa (*canis*), pochází buď z řeckého *kuon*, nebo ze zvuku, který pes vydává při štěkání (*canere*). Pes je chytřejší než ostatní zvířata; jedině pes rozpozná své vlastní jméno, zná svého pána a bude chránit jeho dům, zemře pro něj, loví se svým pánem a odmítne opustit mrtvé tělo svého pána. Psi nežijí odděleně od svého pána. Psi mají dvě přednosti: statečnost a rychlost. V Indii jsou feny na noc přivazovány v lese, kde se s nimi spojují tygři; psi zrození tímto způsobem jsou divocí a dokážou přemoci lova.“

Isidor ze Seville (+ kol. 636) biskup sevillského chrámu, autor encyklopedického díla *Etymologies*, kniha 12

➤ **680** – sv. Hubert potkává na Velký pátek na lovu jelena s křížem. Hubert prý držel velkou smečku zvláštních honičích psů určených ke stopování vlkodlaků. Námět jeho vidění inspiroval umělce po celé další tisíciletí, v roce 1510 i Albrechta Dürera. Stal se poněkud paradoxně nejen patronem lovců, ale nese po něm jméno i plemeno svatohubertského psa, známějšího jako **bladhaund**

➤ **7. stol.** – „Seneachus Mor“, soubor zákonů, je vydán v Irsku a týká se rovněž psů a jejich majitelů včetně náhrad za škody psy způsobené; konkrétně jsou zmiňováni „lap-dogs“, domácí psi, dnes bychom řekli mazlíčci

➤ **705** – vzniká skalní portrét jezdce, rytíře vítězícího nad lvem. Výjev je vytesán na skále nedaleko vesnice Madara na severovýchodě Bulharska ve výšce přes sto metrů nad zemí. Madara bývala důležitým posvátným místem v období prvního bulharského království v 9. stol., ještě před příklonem Bulharska ke křesťanství. Tento výjev byl vytvořen v době mezi lety 705 až 801

➤ **874** – norští, respektive norvěžští kolonisté, potomci Normanů a Sánů, přivázejí na ostrov Island špicovitého psa, později známého jako norský buhund. Jeho hlavním úkolem byla práce u stád ovcí a při hlídání zemědělských usedlostí v jižnějších částech země. Severněji žil jeho blízký příbuzný, norský losí pes

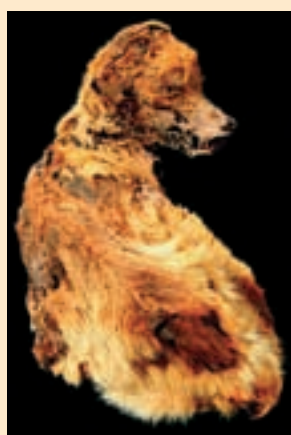
➤ **od 915** – Howel (též Hywel) Dda („Dobrý“), princ velšského království Deheubarthu (jih středního Walesu) a král Walesu od roku 943 do roku 950, vydává zákony, určující tresty za zabití psů (a koček, nazývané také The Magna Cata) jako předmětu vlastnictví; v jeho zákonech se nacházejí nejstarší zmínky o chrtech a španělech; vymezuje také některá pravidla lovu a personálu: například povinnost „huntsmana“, lovčího, být po 8. únoru k dispozici se svými psy, rohy a grejhaundy k lovu mladých jelenů a to k svátku st. Johna

uprostřed léta... Howel také dělí psy do dvou tříd a to na psy vyšší ceny, tedy stopaře, chrty, španěly, bladhaundy, „slídiče“ (covert hound) a harriery neboli honiče zajíců; ve druhé, nižší třídě „curs“ neboli „vořechů“ jsou uvedeni mastifové, ovčáci a domácí (domovní) psi

➤ **9. stol.** – na pláních maďarské puzsty pracují se stády ovcí psi typu současných plemen puli a pumi, patřící nomádským pastevcům

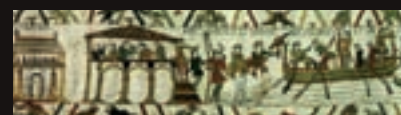
➤ **asi 1000** – na pohřebišť v místě zvaném Ilo v peruánských Andách, kde byly nalezeny pozůstatky více než 2000 lidí, je do samostatných hrobů uloženo příslušníky národa Chiribaya také více než 80 psů; přes třicet z nich bylo zabaleno po způsobu egyptských mumii do prostěradel z lamí vlny nebo přírodně vysušeno. V jejich dosahu byly umístěny i kosti lam a ryb, zřejmě jako zásoba potravy k cestě na onen svět. Díky místnímu velmi suchému klimatu jsou tyto pozůstatky i po více než tisíci letech v mimořádně dobrém stavu

➤ **1001** – podle záznamu v kronice děkana pražské kapituly Kosmase přivedl jistý Vacek, narozený pod selským mlýnem, na rozkaz polského knížete Měška do Čech panovníka

Jindřicha III. (Friedricha V.), „krále nejmocnějšího - nedůstojná podívaná - na zlatém řetězu jako chrta“

➤ **1066** – během normanského vpádu na britské ostrovy po porážce krále Harolda v bitvě u Hastingsu sem poprvé přichází pes typu stopaře, barváře později nazvaného bladhaund; možná přímo Vilémem Dobrytatelem, který byl znám jako náruživý lovec; držení čistokrevných psů bylo od této doby výsadou vyšší společnosti, gentlemanů

Detail výšivky či tapiserie z Bayeux s textem **HIC HAROLD MARE NAVIGAVI**, na němž bojovník nese psa v náručí na loď

➤ **1099** – na křižácké výpravě vedené Gottfriedem z Bouillonu sledují francouzští vojáci na hradbách Jeruzaléma droboučká zvířátka, jejichž modře, červeně, zeleně, žlutě, fialově a jinak zbarvená tělíčka se na dálku jeví jako motýlkové; vzápětí se ukazuje, že jde o malé pestře oblečené psíky, později zřejmě známé jako papilon

➤ **1109** – český kníže Vladislav se na Štědrý den vrhl do šiku bojovníků bratra Bořivoje, vyběhl ze zástupu „a jako ježatý kanec, obklopený smečkou psů, tak kníže, obklopen jsa nepřáteli, jedny z nich podupe, druhé pokácí“. Zmínka v Kosmově kronice svědčí o tom, že se již na přelomu 11. a 12. století lovila černá se smečkou psů, tehdy zvaných „štvaníci“

Královský lov na kance v době knížete Vladislava se jistě příliš nelišil od výjevu na miniatuře z francouzské knihy o lovu Livre de la chase z let 1405 – 1410